

Oulun Liikasenperän lepakkoselvitys 2025

27.09.2025 [päivitetty 12.5.2026]

Kansikuva: Inventointialueen etelälaidan Liikasantien eteläpuolelle sijoittuva pohjanlepakon ruokailuympäristö

TIIVISTELMÄ

Oulun Liikasenperän luontoselvitys on maankäytön suunnittelun perusselvitys, joka on laadittu lähtötiedoksi asemakaavamuutosta varten. Selvitys perustuu maastokäynteihin ja lähtötietoihin. Lepakkolajeihin kohdistuneen luontoselvityksen tavoitteena on tunnistaa ja kuvata alueen luontoarvot ja esittää suositukset alueen maankäytön suunnittelulle. Selvityksestä on laadittu raportti sekä tuloksia esittelevät karttaliitteet.

Inventointialueelta kartoitettiin kotimaisille lepakkolajeille potentiaaliset elinympäristökuviot, elinympäristökuvioiden väliset mahdolliset kulkureitit sekä selvitettiin havaittujen elinympäristökuvioiden nykyasemaa lajien lisääntymis-, ruokailu- ja levähdysalueina sekä näiden välisiä kulkuyhteyksiä. Havaintojen perusteella pääosa suunnittelualueesta ei sisälly lepakkojen käyttämiin alueisiin. Suunnittelualueelta tunnistettiin kolme pohjanlepakon ruokailualueita ja suunnittelualueen eteläosan ruokailualueiden välinen kulkuyhteys. EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteessä IV(a) mainitun pohjanlepakon kulkuyhteydet sisältävät Euroopan lepakoiden suojelusopimuksen (104/1999, EUROBATS) tarkoittamina kohteina yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioon otettuihin luontoarvoluokan 1 kohteisiin ja ruokailualueet vastaaviin perustein luontoarvoluokan 2 kohteisiin. Suunnittelualueen etelälaidan ruokailualueiden ja kulkuyhteyksien yhteyteen sijoittuu kaksi pohjanlepakon päivälepopaikoiksi soveltuvaksi arvioitua kohdetta, joista Liikasantien länsipäähän sijoittuva autioitunut ja kylmillään oleva asuinrakennus (Liikasantie 13) toimii pohjanlepakon kesäaikaisena päivälepopaikkana. Lepakoiden säännöllisesti käyttämät päivälepopaikat, joilla on myös laajempaa ekologista merkitystä lajin suojelun kannalta, sijoittuvat luontoarvoluokkaan 1. Inventointialueelle sijoittuvan jo pitkään asumattoman rakennuksen sisätilan inventointikäynnillä havaittiin välikatolla niukasti pohjanlepakon ulostetta, mikä viittaa lähinnä tilan satunnaisluonteiseen ja tilapäiseen käyttöön, minkä perusteella kohde on luettavissa luontoarvoluokan 1 sijasta lähinnä suunnittelualueen luonnon monimuotoisuutta tukeviin luontoarvoluokan 4 kohteisiin. Kaavasuunnitelman toteuttamisvaiheessa mahdollisesti kohdistuvat muutostyöt tulee luonnonsuojelulain varovaisuusperiaatetta soveltaen ajoittaa lepakoiden talvehtimisjaksolle, jolloin ko. lepakkojen talvilepopaikoiksi soveltumattomilla kohteilla ei ole lepakkoja.

Luontoselvityksen laatimisesta on vastannut A-Insinöörit Suunnittelu Oy. Luontoselvityksen toteutti FT Panu Välimäki Albus Luontopalvelut Oy:stä. Projektipäällikkönä työssä on toiminut hortonomi (AMK) Jonna Varrio. Työn tilaaja ja yhteyshenkilö on maisema-arkkitehti Veera Sanaksenaho Oulun kaupungin kaavoituksesta.

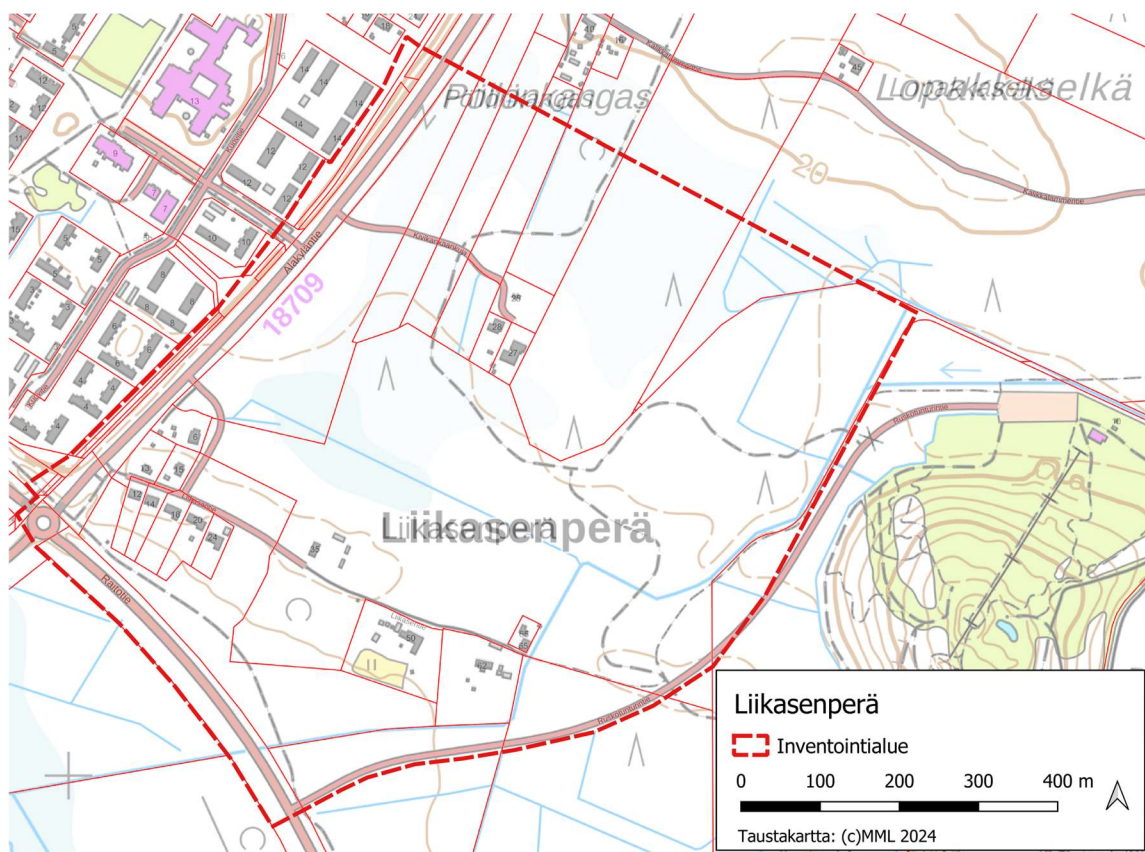
Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	1
1 TAVOITTEET JA LÄHTÖKOHDAT.....	3
2 LUONTOSELVITYS	4
2.1 Direktiivilajit.....	6
2.1.1 Lepakot	6
3 SUOSITUKSET MAANKÄYTÖLLE	10
3.1 Perusteet.....	10
3.2 Johtopäätökset.....	11
LÄHTEET	14

1 TAVOITTEET JA LÄHTÖKOHDAT

Liikasenperän alueelta tunnetaan yksittäisiä aiempia havaintoja pohjanlepakosta (*Eptesicus nilssonii*) (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2022). Pohjanlepakko lukeutuu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteen IV(a) huomioimiin sekä kansallisesti rauhoitettuihin (LSL 5.1.2023/9) ja tiukkaa suojelua edellyttäviin (LSA 2023/1066, liite 7) lajeihin. Luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainitaan yhteisön tärkeinä pitämät eläinlajit, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain (LSL 5.1.2023/9) mukaan kiellettyä.

Inventointialue sisältyy Liikasenperän asemakaavamuutoksen valmisteluvaiheessa olevaan asemakaavaan (564-2551). Alue rajautuu luoteislaidaltaan Alakyläntiehen, lounaan puolelta Raitotiehen ja kaakkoslaidaltaan Ruskotunturintiehen (kartta 1). Alue on pääosin metsätalouskäytössä olevaa kuivatusojitettujen suomuuttumien pirstomaa kangasmetsää. Alueen lounaisosaa leimaa alueen poikki kulkevan Liikasantien laiteille sijoittuvat omakotitalot ja niiden avoimet pihamaat. Ruskotunturintien luoteislaita on kapealti pensas-kerrokseltaan pajuja ja muuta lehtipuustoa kasvavaa ja ylispuustoltaan nuorten koivujen hallitsemaa aikaisempaa niittypohjaa. Inventointialueen pinta-ala on noin 63 hehtaaria.

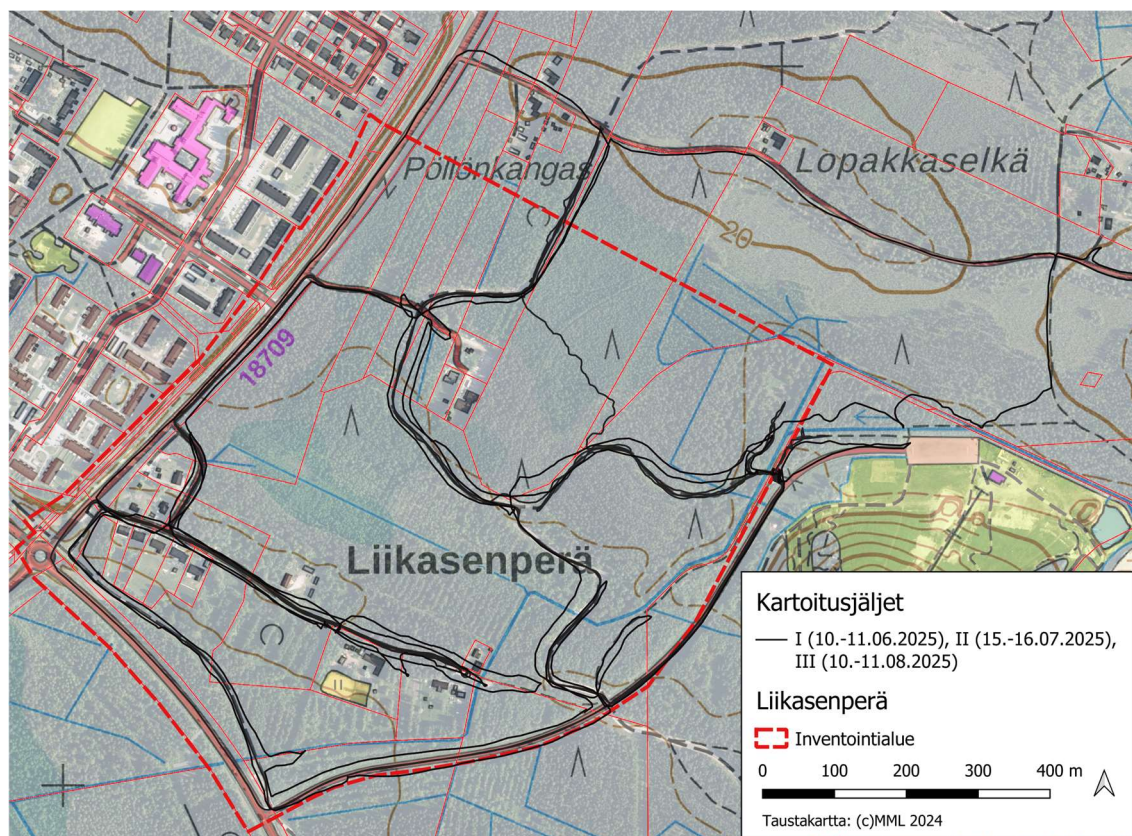
Kartta 1. Inventointialueen rajausta maastokartalla.

2 LUONTOSelvITYYS

Luontoselvityksen aluerajaus on ohessa taustakartan ja ilmakuvan yhdistelmänä (kartta 2). Inventointialueelta tutkittiin maastossa lepakoiden mahdollisten lisääntymis- / levähdyspaikkojen sekä ruokailualueiden ja kulkureittien sijoittuminen.

Ennen maastoinventointivaihetta lepakkolajien havaintopaikkatiedot koostettiin inventointialueelta ja sitä välittömästi ympäröivältä alueelta vuosilta 1988–2025. Aikaisemmat havainnot koottiin asiantuntijoiden varmistamista havainnoista, jotka ovat saatavilla erillispyynnöstä Suomen Lajitietokeskuksen ylläpitämän havaintotietokannan kautta (<https://laji.fi>). Suomen Lajitietokeskuksen havaintotietokannan ohella huomioimme Liikasenperän inventointialueen vuoden 2022 maisema- ja luontoselvityksessä kirjatut lepakkohavainnot (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2022).

Aikaisempien havaintoaineistojen kokoamisen yhteydessä aluetta tarkasteltiin myös ilmakuvaperusteisesti inventointikohteiksi välttämättä sisällytettävien osakohteiden tunnistamiseksi. Lepakoina tavataan monenlaisissa puoliavoimissa ja avoimissa ympäristöissä, kuten metsäisessä kulttuurimaisemassa sekä metsissä, missä ne saalistavat lentäviä hyönteisiä puiden latvustoissa. Lepakkojen pesä- ja päivälepopaikat keskittyvät ihmisvaikutteisissa ympäristöissä etenkin vanhaan rakennuskantaan rajoittuville paikoille.

Kartta 2. Luontoselvityksen rajaus ja lepakkojen kesäaikaiset kartoitusreitit. Kiinteistöraajat ohuella punaisella viivalla.

Liikasenperän alueelle sijoittuvat asuin- ja ulkorakennukset tarjoavat lepakoille mahdollisesti soveltuvia pesä- ja päivälepopaikkoja. Metsäalueille sijoittuvat pienialaiset aukot ja etenkin rakennusten pihamaiden avoimet kuviot tarjoavat lepakoille mahdollisesti soveltuvaa saalistusaluetta.

Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (SLTY 2023) laatiman selvitysohjeiston mukaisesti lepakkolajist selvitys käsittää kolme erillistä maastokäyntiä, minkä mukaisesti Liikasenperän lepakkoja kartoitettiin kolmeen kertaan yhden yön aikana kesä-, heinä- ja elokuussa (**10.–11.06.2025**, klo. 22:30–02:30, Joel Nyberg; **15.–16.07.2025**, klo. 23:00–03:15, Panu Välimäki; **10.–11.08.2025**, klo. 22:30–03:00, Joel Nyberg; taulukko 1, kartta 2). Lisäksi alueella toteutettiin kaksi erillistä talvehtimisjakson aikaista kohdennettua päivä- ja talvilepapaikkojen inventointikäyntiä (**07.11.2025**, klo. 12:15–15:20, Panu Välimäki; **26.02.2026**, klo. 10:00–12:00, Panu Välimäki & Netta Keret; taulukko 1).

Lepakkojen kesäaikainen aktiivikartoitus toteutettiin ultraäänidetektorilla (Echo Meter Touch 2 PRO for Android) soveltuvien sääolosuhteiden vallitessa (taulukko 1). Erityistä huomiota kiinnitettiin inventointialueelle sijoittuvien rakennusten lähipiiriin sekä yleisemmin lepakoille soveltuviin mahdollisia lepopaikkoja ja ruokailualueita tarjoaviin alueisiin kiinteistöjä ympäröivillä ympäristökuvioilla. Aktiivikartoitusjakso aloitettiin inventointialueen rakennusten (mahdolliset päivälepo- / pesäpaikat) lähipiiristä niiden paikalliselle lepakkoyhteisölle tarjoaman arvon arvioimiseksi. Lepakkojen ruokailujakson aikana lajistoa ja yksilöiden käyttämiä elinympäristökuvioita kartoitettiin laajemmin ruokailualueiden ja kulkureittien tarkentamiseksi koko inventointialueella. Aktiivikartoitusreitit talletettiin GPS-laitteelle.

Lepakoille tärkeiden alueiden määrittämisessä ja rajaamisessa sovellettiin SLTY:n laatimaa luokittelua: Luokka I: lisääntymis- ja levähdyspaikka (heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty); Luokka II: tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti (EUROBATS-sopimuksen mukaisesti maankäytössä huomioitava lepakkoalue); Luokka III: muu lepakoiden käyttämä alue (maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava lepakkoalue) (SLTY 2023).

Taulukko 1. Inventointialueen lepakkolajistoon keskittyneet maastohavainnointikäynnit ja havainnointiolosuhteet vuosina 2025–2026.

Pvm.	Kello	Pilvisyys (0–8/8); sademäärä (mm); tuuli (m/s)	°C	Selvitystehtävät
10.–11.06.2025	22:30–02:30	8→5/8; 0→0; 3,2 NW→0,7 W	10→9	Lepakkokartoitus
15.–16.07.2025	23:00–03:15	0→0/8; 0→0; 2,5 NW→2,5 N	20→15	Lepakkokartoitus
10.–11.08.2025	22:30–03:00	7→7/8; 0→0; 0,3 SE→1,4 SE	17→12	Lepakkokartoitus
07.11.2025	12:15–14:20	–	5	Lepopaikkatarkistus
26.02.2026	10:00–12:00	–		Lepopaikkatarkistus

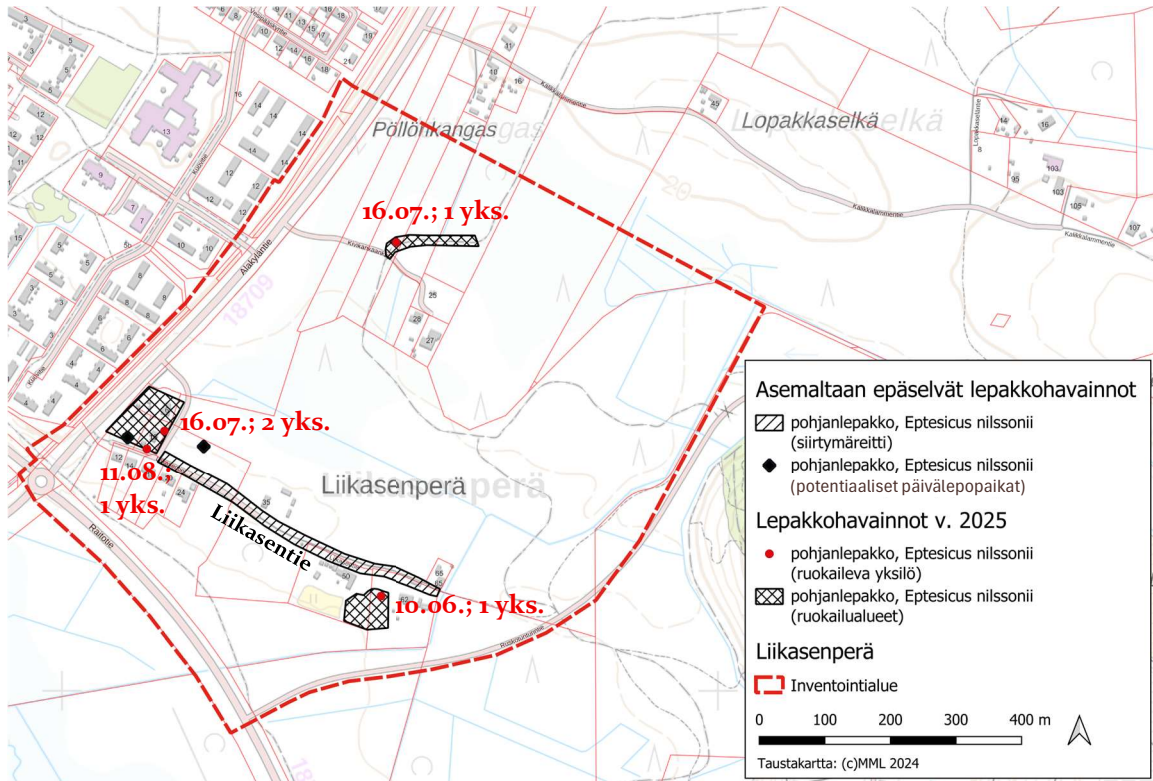
2.1 Direktiivilajit

2.1.1 Lepakot

Inventointialueelta tunnetaan entuudestaan pohjanlepakko, josta kertyi edellisen luontokartoituksen yhteydessä neljä erillistä passiivisilla lepakkodetektoreilla tallentunutta ohilentäviin yksilöihin viittaavaa havaintoa alueen etelälaitaa seuraavan Liikasantien laidalta (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2022, ks. kartta 3). Suomen lajitietokeskuksen ylläpitämässä havaintotietokannassa ei ole aikaisempia lepakkohavaintoja Liikasenperän inventointialueelta tai sen lähiympäristöstä.

Vuonna 2025 Liikasenperän inventointialueella kolme kertaa hyvissä olosuhteissa kesäaikaan toteutettujen lepakkokartoituskierrosten yhteydessä havaittiin viisi ruokailevaa pohjanlepakkoa (kartta 3). Liikasantien länsikärjen kiinteistön (Liikasantien 13) pihamaalta peräkkäisillä käynneillä 16.7. (2 yks.) ja 11.8. (1 yks.) kirjatut havainnot voivat epäilemättä edustaa osin samoja yksilöitä. Kohteella ruokaili vähintään kaksi erillistä yksilöä, jotka havaittiin heinäkuun inventointikäynnillä samanaikaisesti.

Pohjanlepakko lukeutuu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteessä IV(a) mainittuihin lajeihin ja pohjanlepakon ruokailualueet sisältyvät Euroopan lepakoiden suojelusopimukseen (104/1999, EUROBATS). Liikasenperän alueelle sijoittuu kolme pohjanlepakoiden ruokailualueita (kartta 3). Kotimaisista lepakkolajeista pohjanlepakko on laajimmalle levinnyt, yksilömäärältään runsain, ja ensisijaisesti metsäisissä elinympäristöissä esiintyvä laji. Maastohavaintojen perusteella lepakoiden lisääntymis- ja lepopaikkojen sijoittumisesta inventoidulle alueelle ei saatu viitteitä. Lepakoiden ei ruokailujaksojen seurannoissa havaittu lentävän rakennuksiin tai rakennuksista ulos. Mahdollisesti havaitut pohjanlepakot käyttävät kuitenkin joitain ruokailualueidensa välittömässä läheisyydessä sijaitsevia rakennuksia vähintään päivälepopaikkana.

Kartta 3. Inventointialueen lepakkohavainnot ja pohjanlepakon ruokailualueiksi määritetyt osat.

Inventointialueen lepakkohavaintojen perusteella tarkemman selvityksen kohteeksi valikoitui potentiaalisena lepakkojen päivälepopaikkana näyttäytyvä Liikasantien länsiosaan, tien pohjoispuolisen varttuneen männikön laitaan sijoittuneen saunan punatiilinen savuhormi (kartta 3, kuva 1; 7216372:430216 ETRS-TM35FIN), joka on jäänyt paikalle saunan parikymmentä vuotta sitten tuhonneen tulipalon jäljiltä. Alueen kaavaluonnoksesta saadun asukaspalautteen mukaisesti savupiippu saattaa toimia pohjanlepakon päivälepopaikkana. Vuoden 2025 maastohavaintojen perusteella savupiipussa on sen savuhormien ja ulkorakenteen rapautumisen jäljiltä pohjanlepakon päivälepopaikaksi soveltuvia koloja ja halkeamia. Kesäaikaisten lepakkokartoitusreitit kulkivat tiiviisti kohteen lähiympäristössä (kartta 2), mutta yhtään lepakkohavaintoa ei savupiipun välittömästä lähiympäristöstä rekisteröity. Kesäaikaisten

Kuva 1. Inventointialueen eteläosaan Liikasantien länsipään pohjoispuolisen männikön laitaan sijoittuva pohjanlepakoiden potentiaalisiksi päivälepopaikaksi tulkittu savupiippu.

suorien pohjanlepakon lepopaikkahavaintojen puuttuminen inventointialueen länsikärkeen sijoittuvan ruokailualueen pihapiireistä sekä aiemmat havainnot Liikasentietä seuraavasta lepakkojen kulkureitistä tukevat välillisesti näkemystä savupiipun tarjoamasta ja alueen pohjanlepakoiden käyttämästä päivälepopaikasta. Nykyisessä muodossaan jo pitkälle rapautunut savupiippu ei kuitenkaan tule enää tarjoamaan pitkäaikaista vuodesta toiseen käytettävää päivälepopaikkaa lepakoille eikä suojaton piippu ylläpidä lepakoiden talvilepapaikoiltaan edellyttämiä olosuhteita vuoden ympäri. Piippu inventoitiin yksityiskohtaisesti erillisellä talvilepapaikkatarkastuksella 07.11.2025 eikä piipussa tuolloin havaittu lepakoita tai viitteitä kohteen käytöstä kesäaikaisena päivälepopaikkana.

Edellä mainitun piipun rinnalla potentiaalisena pohjanlepakoiden päivälepopaikkana näyttäytyy Liikasentien länsipään ruokailualueena toimivan kiinteistön pihamaalla tyhjillään oleva puurakenteinen aikaisempi asuinrakennus (kartta 3; Liikasentie 13, 7216387:430098 ETRS-TM35FIN, kuva 2). Rakennuksesta ulos tai rakennukseen sisään lentäviä pohjanlepakoita ei kuitenkaan havaittu eikä nykyisellään jo varsin huonokuntoinen ja vuosia kylmillään ollut rakennus ole tulkittavissa pohjanlepakoille soveltuvaksi talvilepopaikaksi. Rakennus inventoitiin erillisellä käynnillä pohjanlepakon talvehtimisjaksolla 26.02.2026. Samalla tontilla sijaitsevassa viereisessä omakotitalossa vuosikausia asunut pariskunta ei isännän haastattelun mukaan ollut koskaan havainnut lepakoita tontillaan tai sille sijoittuvissa rakennuksissa. Kesäaikaisten havaintojen ja perusteluiden mukaisesti rakennuksessa ei tässäkään yhteydessä toteutetun inventointikäynnin yhteydessä havaittu talvehtivia pohjanlepakoita. Puolitoistakerroksisen rakennuksen välikatolla oli ulostejäämien perusteella viitteitä kohteen vähintään satunnaissuonteisesta käytöstä yksittäisten lepakoiden kesäaikaisena päivälepopaikkana. Yksittäisiä lepakon ulosteita (< 20) havaittiin rakennuksen idänpuoleisen ulkoseinän ikkunan alapuolisen kattoparrun päällä (kuva 2a) sekä ullakon vesikaton läpäisevän savuhormin tyvellä (kuva 2b). Ulosteeet vaikuttivat ulkoisesti tuoreilta, joskin lepakoiden papanat säilyvät vastaavissa kuivissa paikoissa vuosikausia.

Lepakoille soveltuvista epäsäännöllisesti käytettävistä piilopaikoista ei yleensä ole pulaa, ja yksilöt vaihtelevat lyhytaikaisia piilojaan usein. Tarkastelualueille kohdistuvien luontovaikutusten merkittävyyden näkökulmasta olennaisempaa on tunnistaa varsinaisten lepakkoyhdyskuntien sijoittuminen (Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023). Tällaisia paikkoja lepakot käyttävät säännöllisesti ja vuodesta toiseen, niissä on paljon yksilöitä ja ne ovat mm. lisääntymispaikkoina paikallisen lepakkopopulaation elinvoimaisuuden säilymisen kannalta lyhytaikaisia piilopaikkoja selvästi tärkeämpiä. Liikasentien päivälepopaikalla havaittu papanamäärä ei vastaa pysyvän pohjanlepakkoyhdyskunnan käyttämää päivälepo- tai lisääntymispaikkaa. Pysyvän lepakkoyhdyskunnan jäljiltä päivälepapaikkojen alapuolella on runsaasti iältään vaihtelevia ulostekasoja (ks. Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023, s. 19, kuva 8).

Kuva 2. Inventointialueelle sijoittuvan autotalon (Liikasantie 13) välikatolle jäävä tyhjä tila toimii pohjanlepakon satunnaisuusluonteisena kesäaikaisena päivälepopaikkana (papanakeskittymien löytöpaikat rakennuksen (a) itäseinustalla ja (b) savuhormin tyvellä ympäröity punaisella).

3 SUOSITUKSET MAANKÄYTÖLLE

3.1 Perusteet

Inventointialueen ja sen lähiympäristön luontoarvojen merkittävyyden tarkastelu toteutettiin Mäkelän ja Salon (2023) esittämien linjausten mukaisesti (taulukko 2):

- luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet
- luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Arvoluokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Arvoluokkaan 1 ei sisälly tapauskohtaista harkintaa, sillä luokan kriteerinä on lainsäädännön antama turva kohteelle.

Luokkaan kuuluvat seuraavat alueet ja kohteet:

- EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat

Yksityiskohtaiseen suunnitteluun perustuvissa selvityksissä luokkaan kuuluvat lisäksi:

- EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit

Arvoluokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta erityisen tärkeiden kohteiden kriteerejä ovat alueen merkitys ekologisen verkoston osana sekä kohteilla esiintyvien lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet sekä uhanalaisten lajien merkittävät esiintymät. Pääosa luokan 2 kohteista on aina huomioitavia, minkä lisäksi luokkaan kuuluu maakuntatasolla sekä yksityiskohtaisemman suunnittelun tasolla huomioitavia kohteita.

Arvoluokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta tärkeiden kohteiden kriteerejä ovat alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä alueella esiintyvien lajien uhanalaisuus ja hallinnollinen asema. Luokkaan kuuluvat uhanalaisten sekä luontodirektiivin lajien muut kuin merkittävät esiintymät ja lajiesiintymien muut kuin merkittävät kokonaisuudet. Luokkaan sisältyvät lisäksi ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet. Osa luokan 3 kohteista ovat aina huomioitavia. Näiden lisäksi luokkaan kuuluu maakuntatasolla sekä yksityiskohtaisemmalla tasolla huomioitavia kohteita. Ekologinen verkosto voi olla alueelle lisäarvoa tuova elementti: arvoluokkaan 3 sijoittuvat kohteet voidaan sijoittaa arvoluokkaan 2, jos ne ovat muiden arvojen lisäksi myös ekologisen verkoston kannalta tärkeitä.

Taulukko 2. Inventointialueen lepakkohavaintojen perusteella tavanomaisesta luonnosta poikkeaville kohteille sovelletut arvoluokat (1–4) ja arviointikriteerit (ks. Mäkelä & Salo 2023).

Arvoluokka / Kohteet	1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet	2 Erityisen tärkeät kohteet	3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet	4 Monimuotoisuutta tukevat kohteet
Aina huomioitavat kohteet	• Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat ¹	• Ekologiselle verkostolle tärkeät kohteet	• Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet	• Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitavat kohteet	• Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit ¹	• Lepakoille tärkeät saalistusalueet ¹	• Paikallisesti arvokkaat kohteet	• Lajistoltaan arvokkaat uuselinympäristöt • Muut monimuotoisuutta tukevat kohteet

¹EUROBATS-sopimus

Arvoluokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

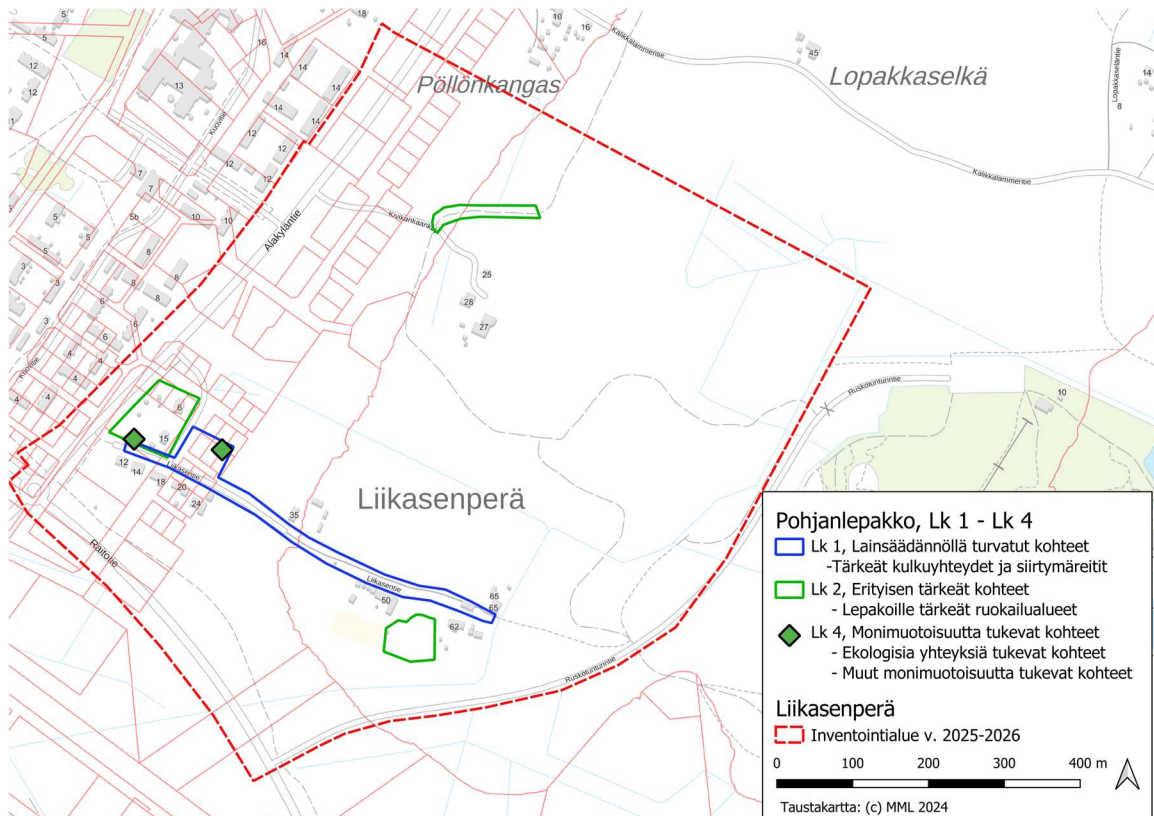
Erilaisia luonnon monimuotoisuutta tukevia luonnonarvoja sisältävät kohteet ovat usein paikallisesti tärkeitä, ja niiden huomioimisessa tarvitaan muita luokkia enemmän tapauskohtaista soveltamista. Monimuotoisuutta tukeviin kohteisiin voivat kuulua alueellisesti uhanalaisten tai silmälläpidettävien lajien esiintymät. Arvoluokan 4 kohteina voivat olla myös lajistollisesti arvokkaat ihmistoiminnan muuttamat uuselinympäristöt. Luokan 4 kohteisiin luetaan kuuluviksi myös ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet, jotka ovat aina huomioitavia. Luokan muut kohteet huomioidaan yksityiskohtaisella tasolla.

3.2 Johtopäätökset

Näkemyks, miten inventointialueen luontoarvoluokkiin 1–4 sijoittuvien kohteiden tässä yhteydessä havaitut luontoarvot tulisi huomioida kaavoituksen käytännön toteutuksessa, tuotettiin Mäkelän ja Salon (2023) esittämien toimenpidelinjausten mukaisesti. Nykytiedon valossa inventointialue lukeutuu, jäljempänä esitettävät lepakoille tärkeät saalistusalueet, kulkuyhteydet sekä lähinnä satunnaisluonteinen päivälepopaikka pois lukien, laajalti lepakkojen näkökulmasta ns. tavanomaiseen luontoon.

Inventointialueella sijaitsee havaintojen perusteella kolme vähintään paikallisesti merkittävää EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteessä IV(a) mainitun pohjanlepakon ruokailualueita. Pohjanlepakon ruokailualueet sisältyvät Euroopan lepakoiden suojelusopimuksen (104/1999, EUROBATS) tarkoittamina kohteina luontoarvoluokkaan 2 (taulukko 2, kartta 4). Kaksi ruokailualueista sijaitsee alueen eteläosassa Liikasentien varren kiinteistöjen pihamailla. Yksi ruokailualue sijaitsee alueen pohjoisosassa Kivikankaankujalta pohjoiseen risteävällä ulkoilureitillä.

Lepakoille tärkeät ruokailualueet sisältyvät luontoarvojen merkittävyyden tarkastelussa erityisen tärkeiden kohteiden ryhmään ja vähintään yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitaviin paikallisesti tärkeisiin luontoarvoluokan 2 kohteisiin (kartta 4).

Kartta 4. Inventointialueen tunnistetut nykyisen kaltaisena yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitaviin kohteisiin kuuluvat lepakoiden kulkuyhteydet ja ruokailualueet.

Asemakaavaluonnoksen (<https://www.ouka.fi/media/12442/download>) perusteella Liikasantien itäpäädyn eteläpuoleiselle pohjanlepakon ruokailualuekuviolle suunniteltu asuinkiinteistö tulee toteutuessaan vähintään heikentämään tai hävittämään nykyisellään hoidetulle niittyalueelle sijoittuvan ruokailualueen. Inventointialueen muut pohjanlepakon ruokailualueet eivät kaavaluonnoksen mukaisesti lukeudu ympäristömuutoksia aiheuttavien kaavasuunnitelmien piiriin. Aikaisemman havaintoaineiston perusteella Liikasantie ja siihen rajautuvat kiinteistöt muodostavat pohjanlepakolle lajin ruokailualuekuviosta ja niiden välisistä luonnonsuojelulain varovaisuusperiaatetta soveltaen merkityksellisiksi tulkituista kulkuyhteyksistä (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2022) koostuvan, ja alueen jatkosuunnitteluvaiheessa huomioitavaksi ehdotetun luontoarvoluokan 1 elinympäristökokonaisuuden (kartta 4).

Inventointialueen eteläosan erillispientalojen korttelialueille sijoittuvien pohjanlepakon ruokailualueiden sekä niiden välisen kulkuyhteyden muodostaman kokonaisuuden osalta on suositeltavaa, että kohteen ominaispiirteiden turvaamiseksi sen lähiympäristön rakennetta merkittäväällä tavalla muuttavaa maankäyttöä (esim. nykyistä korkeammat ja tiiviimmin asemoidut uudisrakennukset tai puuston raivaaminen) tulee välttää. Vaihtoehtoisesti inventointialueen poikki kulkeva itä-länsisuuntainen kulkuyhteys alueen lounaiskulman ruokailualueelta idän suuntaan suunnittelualueen ulkopuolelle sijoittuvalle Ruskotunturille ja Ruskotunturilta etelän suuntaan sijaitsevalle suunnittelualueen toiselle ruokailualueelle on turvattavissa kaavasuunnitelmassa Liikasantien pohjoispuolitse

kulkevaksi tarkoitetun Liikasenperänpuiston ja inventointialueen itälaidan puustoisuuden säilyttämisellä (<https://www.ouka.fi/media/12442/download>). Yleisenä ohjeena lepakoille tärkeiden alueiden ympäristössä tulee säilyttää erityisesti alueen vanhemmat puut ja puoliavoin maisemarakenne, minkä ohella lisävalaistusta tulee välttää.

Liikasenperän kaavasunnittelualueella pohjanlepakon epäsäännöllisenä päivälepopaikkana toimivista kohteista Liikasantien länsipään pohjoispuolisella erillispientalojen korttelialueella sijaitseva autiotalo (Liikasantie 13) on tulkittavissa luonnon monimuotoisuutta tukevaksi luontoarvoluokan 4 kohteeksi (kartta 4, <https://www.ouka.fi/media/12442/download>). Liikasantien pohjoislaidan varttuneen havumetsäkuvion laitaan sijoittuva aikaisemmin palaneen rakennuksen vanha savuhormi on jo nykyisellään rapistunut eikä hormissa havaittu tässä yhteydessä viitteitä lepakoiden kesäaikaisesta päivälepopaikasta. Maastohavaintojen perusteella yksi tai korkeintaan muutama pohjanlepakko käyttää epäsäännöllisesti Liikasantien autiotaloa (Liikasantie 13) päivälepopaikkana. Lähtökohtaisesti lepakoiden päivälepopaikat sijoittuvat luontoarvoluokkaan 1. Toisaalta kaikki lepakoiden käyttämät piilopaikat eivät automaattisesti ole EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) tarkoittamia kansallisella tasolla luonnonsuojelulailla (LSL 9/2023, 78 §) tiukasti suojeltuja kohteita. Lepakoiden osalta EU:n luontodirektiivin tarkoittamiin levähdyspaikkoihin lukeutuvat sellaiset rakennukset, joita lepakot käyttävät Liikasantien kohteesta poikkeavasti säännöllisesti päiväpiiloinaan. Vaikka Liikasantien autiotalossa (Liikasantie 13) ei havaittu viitteitä pysyväisluonteisesta pohjanlepakkoyhdyskunnasta, rakennukseen kohdistuvat muuttavat maankäyttötoimet suositellaan aloitettavan pohjanlepakon talvehtimisjaksolla (01.11.–31.03.), jolloin rakennuksessa ei ole lepakoita. Suositus muutostöiden käynnistämisen aikatauluttamisesta pohjanlepakon talvehtimisjaksolle koskee myös kaavasunnitelmassa säilytettäväksi viheralueeksi rajatulle varttunutta puustoa käsittävän metsikön ja uusille asuinpientaloille varatun korttelialueen välialueelle sijoittuvaa pohjanlepakon talvilepopaikaksi soveltumatonta savupiippua.

Mikäli Liikasenperän kaavan toteuttaminen edellyttää suunnittelualueen nykyrakennusten purkamista, suunnittelualueen tässä yhteydessä inventoimattomien rakennusten kohdennettu pohjanlepakon päivälepo- ja talvilepopaikkakartoitus on toteutettava ennen rakennuksiin kohdistettavia käytännön muutostöiden toteutusta.

LÄHTEET

Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen 2022: Oulun Liikasenperän luonto- ja maisemaselvitys. Raportti Oulun kaupungille 09.12.2022.

Mäkelä K & Salo P 2023: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43. – Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki.

Suomen Lajitietokeskus / Laji.fi (<https://laji.fi>)

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023: Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. s. 1–63
(https://lepakko.fi/lepakot/Aineistot/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2023.pdf)